

FORGÓSZÉL

Hon- és népismeret levelező verseny

3. forduló

Tavaszi

Név:	Osztály:	Elért pontszám:	Beküldési határidő: 2019. február 20.
Iskola neve, címe:			

Köszöntünk a Forgószél harmadik fordulóján!

Nemrég ért véget a karácsonyi ünnepkör. Ezt az időszakot zárja Vízkereszt napja, és egyben jelzi farsang kezdetét.

1. Írd ide Vízkereszt naptári időpontját: _____

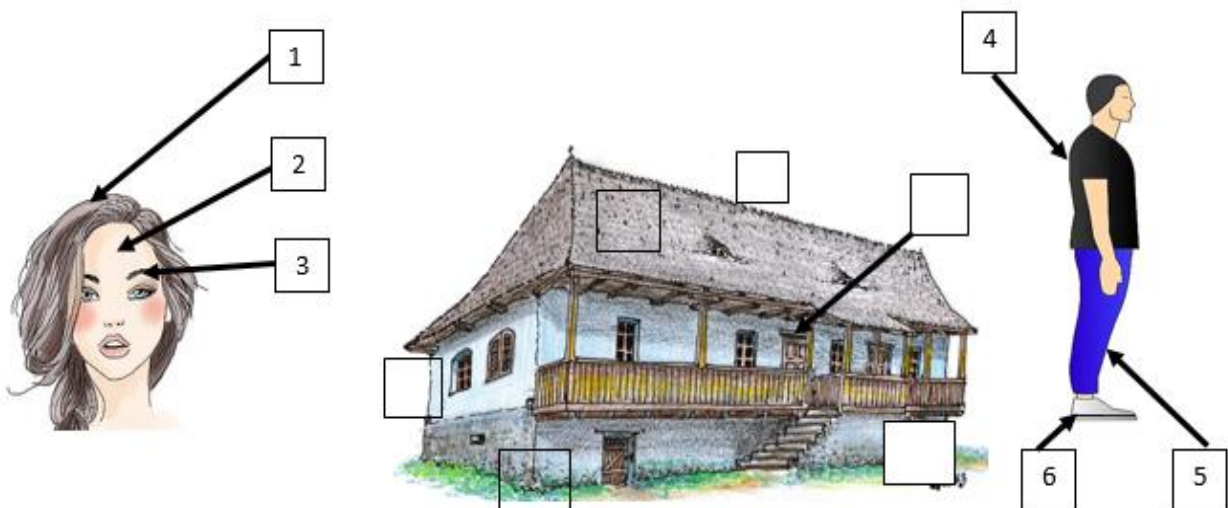
Január **h**avának ezen jeles napján általános volt a vízszentelés. A víz tisztító **e**reje az emberi élet minden szakaszában **f**ontos szerepet játszott. Szentelményként jelen volt a bölcsőtől a **k**oporsóig. A vízkeresztkor szentelt vízzel meghintették a házakat is, hogy távol tartssák villámcsapást, a boszorkányok rontását. A pap **i**lyenkor szentelt krétával felírt három betűt és az aktuális évszámot az ajtó szemöldökfájára. A betűk a napkeleti bölcsék nevének (Caspar, Melchior, Balthasar) kezdőbetűit, más értelmezés szerint a „Christus Mansionem Benedicat” latin áldás („Krisztus áldja meg e házat!”) kezdőbetűit jelzik.

Ha összeolvasod a megvastagított betűket, akkor megtudod, hogyan nevezték másképp a vízkeresztkor szentelt vizet. Írd le a megfejtést!

A fenti szövegben szerepel az ajtó részének az emberi test részére utaló megnevezése.

Több ilyen kifejezés is ismert, amely a ház részeinek nevét a testrészektől kölcsönözte.

2. Írd a ház megfelelő helyére a testrészeken jelzett számokat!

3. Nevezd is meg az előző feladatban szereplő ház részeit a testrészekre utaló elnevezésekkel!

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

A ház ablakán át látjuk a kinti világot, ahogyan a szemünkkel tesszük.

4. Hogyan nevezik a beteg szemhez hasonlóan azt az ablakot, amelyen át nem látunk ki az udvarra?

A következő feladat képes rejtvényje egy széki népdal sorait rejti.

5. Ha megfejtetted, írd le a következő oldalon lévő vonalakra a szövegét!

besütött a

, az én babám abban

magát.

százfélé fújja a

. Látod babám, de hiába szerettél

Farsang a lakodalmak ideje is volt egyben. Azok az eladó sorban lévő lányok, akik nem mentek férjhez farsangban, számíthattak rá, hogy a legények megleckéztetik, kicsúfolják őket. Ilyen vénlánycsúfoló szokásokról olvashatsz a Magyar néprajzi lexikon *vénlánycsúfolás* szócikkében. <http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/5-1271.html>

6. Az olvasott szöveg alapján válaszolj az alábbi kérdésekre!

Mi volt a szokás leggyakoribb időpontja? _____

Mi volt a szokás legelterjedtebb módja? _____, _____

Minek a paródiájával egészítették ki helyenként? _____

Mely országrészekben terjedt el ez a szokás? _____,

Számtalan szokás kapcsolódik még farsang időszakához, amelyek többsége „farsang farkára”, azaz farsangvasárnapra, farsanghétfőre és húshagyókeddre összpontosult. Ebben az időszakban gyakoriak voltak az álarcos, jelmezes alakoskodások. A farsangi köszöntők gyakran bekormozott arccal, nyárssal a kezükben jártak házról házra és a jókívánságokért cserébe szalonnát kaptak. Ha lányok jártak köszönteni, tojást gyűjtöttek.

Farsangi adománygyűjtők
Sajónémeti

7. Az alábbi rejtvényből megtudhatod, hogy a Baranya megyei Kákics településen hogyan kérték az adományt.

H	I	P	P	H	O	P	P
T	Á	N	Y	T	N	E	F
R	S	A	K	A	S	M	Á
Á	C	J	Á	T	Z	A	R
Z	T	Á		A	D	S	
A	Á	N	N	O	L	J	Á
K	J	Á	M	A	K	Á	N
É	T	L	Ö	T	T	I	G

8. Rajzold le egy külön A/4-es lapra a farsangi adománykérők csoportját! Segítségedre lehet az előző oldalon található kép.

9. A farsangi ünnepnapok elmaradhatatlan étele a fánk. Érdeklődj, hogy a ti vidéketeken hogyan készítik ezt a tésztafélélet! Írd le a receptjét!

10. Nézd meg (akár többször is) az az alábbi felvételt (Mohácsi Busójárás 1955-ből, Néprajzi Múzeum felvétele), hogy válaszolni tudj az alábbi kérdésekre! Először olvasd el figyelmesen a kérdéseket, majd nézd meg legalább 2x a filmet!

https://www.youtube.com/watch?time_continue=8&v=KuL-R1gXWJs

- Mire való a téli időszak?

.....

- Milyen napon tartják a busók a felvonulást?

.....

- Mi a busójárás eredetének története a monda szerint?

.....

- Miből áll a busójelmez (min. 3 db)?

.....

- Sorold fel a zajkeltés eszközeit (min. 3 db)

.....

- Mi az a kóló?

.....

- Mit tudsz meg a famatyiról, a fabábúróról?

.....

- Ki az a jankele?

.....

- Mit jelent a kerék?

.....

- Miért fogdossák a férfiak a menyecskék kenderét?

.....

- Mivel kínálják a háziak a busókat?

.....

Busók felvonulása Mohácson